

Towarzystwo Naukowe Płockie ma nowego Prezesa

25 marca 2002 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Sprawozdawczo - Wyborcze Towarzystwa Naukowego Płockiego (TNP). Miejszem obrad była jedna z sal gotyckiego budynku dawnej kanonii z XV w., zlokalizowanego przy placu G. Narutowicza 8. Ten zabytkowy obiekt jest własnością i stanowi siedzibę Towarzystwa od roku 1908. Członkowie TNP spotykają się tutaj rokrocznie, aby m.in. przyjąć sprawozdanie Zarządu i Komisji rewizyjnej z działalności w minionym roku, przedyskutować bieżące problemy, zatwierdzić budżet i wytyczne na rok bieżący, udzielić władzom Towarzystwa absolutorium. Termin zgromadzeń (koniec marca) nie jest przypadkowy. W ten sposób upamiętnia się 1 - sze zebranie w XX - wiecznej historii stowarzyszenia, które odbyło się 23 marca 1907 roku.

W tegorocznym zgromadzeniu uczestniczyło 86 osób. Sprawą kluczową była kwestia wyboru nowego Zarządu. Z pełnionej przez 34 lata funkcji Prezesa zrezygnował dr inż. Jakub Chojnacki - postać znana i szanowana w społeczeństwie naukowym środowisku. Powołano na to stanowisko dr inż. Zbigniewa Kruszewskiego. Zanim nakreślimy sylwetki odchodzącego i nowego Prezesa, warto poświęcić kilka słów na temat przeszłości i teraźniejszości TNP. Na barkach Prezesa tej cenionej nie tylko w regionie płockim instytucji spoczywa bowiem znaczna odpowiedzialność i liczne - nie tylko reprezentacyjne - obowiązki.

Towarzystwo Naukowe Płockie powstało w 1907 roku, jednak jego założyciele (m.in. pierwszy Prezes dr Aleksander Maciesza - lekarz, społecznik, teoretyk regionalizmu) świadomie nawiązali do tradycji i spuścizny Towarzystwa Naukowego przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej, działającego w latach 1820 - 1830. Również obecni działacze w publikacjach, wystąpieniach i wszelkich zabiegach upamiętniających, ściśle i konsekwentnie identyfikują tamto - XIX - wieczne Towarzystwo, z obecnym. Pozwala to mówić o ponad 180 - letniej tradycji społecznego ruchu naukowego w Płocku.

TNP liczy (dane z grudnia 2001 r.) 454 członków zwyczajnych, z których 54 posiada tytuł doktorski, a kolejnych 59 to samodzielni pracownicy nauki - profesorowie i docenci.¹ Miejszem zamieszkania ponad połowy członków TNP jest oczywiście Płock (227 osób). Są jednak reprezentanci wielu innych miast, m.in. Warszawy - 59, Sierpca - 35, Wyszogrodu - 22, Łęczycy - 21, Łodzi - 10. Za granicą mieszka 12 działaczy TNP. Trudno nie wspomnieć o 10 Członkach Honorowych, którymi są profesorowie: Marek Dietrich, Witold Hensel,

¹ Wszelkie dane dotyczące członków, struktury organizacyjnej, zbiorów biblioteki etc., pochodzą ze *Sprawozdania z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2001*, Płock 2002, ss. 104.

Witold Karczewski, Stefan Krzysztof Kuczyński, Andrzej Poppe, Antoni Rajkiewicz, Henryk Samsonowicz, Witold Stankiewicz, bp Stanisław Wielgus oraz - od niedawna - dr inż. J. Chojnacki. Członkowie TNP mają obowiązek należeć do jednej z 12 sekcji. Towarzystwo posiada 3 Oddziały: w Sierpcu (przew. mgr Władysław Gąsiorowski), Wyszogrodzie (przew. mgr Jerzy Okrasa) i Łęczycy (przew. mgr inż. Bolesław SolarSKI). Mają one własne lokale i księgozbiory.

Główną agendą Towarzystwa Naukowego Płockiego jest Biblioteka im. Zielińskich, zaliczana w poczet 39 ważniejszych bibliotek w Polsce, posiadająca od 1971 r. status placówki naukowej. Stan zbiorów tej największej na Mazowszu (nie uwzględniając Warszawy) biblioteki wyniósł w dniu 31. 12. 2001 r. - 313.454 wol. wśród których znaleźć można 13.253 stare druki (w tym 92 inkunabuły). Biblioteka w oparciu o księgozbiór i eksponaty zgromadzone w Dziale Sztuki prowadzi także działalność wystawienniczą. Można w niej także skorzystać z lekcji bibliotecznych i zajęć plastycznych. Siedzibą Biblioteki im. Zielińskich TNP jest „Dom pod Opatrznością” przy pl. G. Narutowicza 2, należący do Towarzystwa od 1930 r. Biblioteka zatrudnia 26 osób na 25 etatach. Dyrektorem jest st. kustosz mgr Wanda Kaczanowska.

TNP prowadzi aktywną działalność wydawniczą. Opublikowana w 2000 r. *Bibliografia Wydawnictw Zwartych Towarzystwa Naukowego Płockiego 1820 - 2000*, zawiera 157 pozycji (oddzielnie potraktowano druki bibliofilskie - 35)². Dodając publikacje z 2001 r. liczbę wydawnictw zwartych TNP określić można na 200 pozycji, wśród których znajdują się m.in.: *Dzieje Płocka* - monografia, autorstwa warszawskich i płockich badaczy oraz *Sztuka Płocka* autorstwa Kazimierza Askanasa. Godne podkreślenia są dwa wydawnictwa ciągle Towarzystwa. Pierwszym z nich są „Notatki Płockie” - kwartalnik, którego od 1956r. do końca 2001 ukazało się 189 numerów. Na jego łamach pojawiają się artykuły tematycznie związane z Mazowszem, Płockiem i samym Towarzystwem. Dotyczą one tak historii, jak i zagadnień bieżących. Obecnie nakład „Notatek Płockich” wynosi 2000 egz., redaktorem naczelnym jest dr Wiesław Koński. Drugim wydawnictwem periodycznym są „Sprawozdania z działalności TNP” których do 2001 roku ukazało się 33. Nie sposób opisać współczesności Towarzystwa nie sięgając do „Sprawozdań ...”.

Mówiąc choćby najbardziej pobieżnie o Towarzystwie Naukowym Płockim wspomnieć wypada, iż jest to instytucja posiadająca w swojej strukturze Seminarium Doktoranckie powstałe w 1970 roku. Seminarium przez 30 lat prowadził społecznie wspomniany już prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz, którego zastąpił prof. dr hab. Mirosław Krajewski - rektor Wyższej Szkoły Humanistyczno - Ekonomicznej we Włocławku. Od początku istnienia Seminarium,

2 Patrz: A. Wyszogrodzka - Jasińska, B. Mazewska, *Bibliografia Wydawnictw Zwartych Towarzystwa Naukowego Płockiego 1820 - 2000*, Płock 2000, ss. 84.

19 spośród jego uczestników uzyskało stopnie doktora (głównie na Uniwersytecie Warszawskim). Pod koniec 2001 roku uczestniczyły w posiedzeniach 62 osoby realizujące tematy badawcze, często o wyraźnym zabarwieniu regionalnym.

Sprawami organizacyjnymi i księgowymi zajmuje się specjalnie w tym celu powołane Biuro Towarzystwa zatrudniające 4 osoby. Dyrektorem Biura jest mgr Wiesław Kowalski.

Bogaty dorobek i osiągnięcia Towarzystwa Naukowego Płockiego stawiały się swoistym wyzwaniem dla kolejnych Prezesów tej społeczno-naukowej instytucji. Nie inaczej jest i dzisiaj. Wartość szacunkowa majątku nieruchomego i ruchomego TNP, wynosiła w 2001 roku 16.483.659,- zł. Zgromadzone w murach Towarzystwa - szczególnie zaś Biblioteki im. Zielińskich - skarby, posiadają często wartość unikalną nie tylko w skali regionalnej. TNP działa więc pod pewną presją - opinii publicznej, mediów oraz licznych, często instytucjonalnych darczyńców. Dorobek świadczy o randze instytucji ale i stawia pewne wymagania, którym Towarzystwo - a wraz z nim jego nowy Prezes - muszą sprostać.

Jakub Chojnacki - ur. 21 VIII 1922 w Sierpcu. Od 1943 roku zamieszkał w Płocku, gdzie w styczniu 1945 r. powołany został na stanowisko kierownika miejscowego tartaku. Funkcję tę pełnił do 1961. Następnie przez 12 lat kierował sprawami komunalnymi i mieszkaniowymi miasta jako zastępca przewodniczącego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Płocku. W roku 1973 powrócił do pracy w przemyśle, zostając dyrektorem Zakładów Stolarki Budowlanej *STOLBUD*. Stanowisko to piastował do przejścia na emeryturę w 1982 r. Tytuł magistra prawa uzyskał w 1949 roku w Uniwersytecie Łódzkim, w 1953 - dyplom inżyniera technologa drewna w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, zaś w roku 1975 - stopień doktora nauk politycznych w Uniwersytecie Warszawskim po obronie pracy doktorskiej *Rozwój Płocka pod wpływem budowy Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych* (kilka wydań książkowych). J.Chojnacki był laureatem wielu nagród, odznaczeń i wyróżnień. Został m.in. uhonorowany czterema orderami Polonia Restituta, Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego - indywidualną stopnia pierwszego z tytułu osiągnięć naukowych (1986), nagrodą Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki za szczególne zasługi dla kultury polskiej i upowszechnianie osiągnięć polskiej nauki poprzez społeczny ruch naukowy (1994). J.Chojnacki związał się z Towarzystwem Naukowym Płockim w 1952 r., zostając jego członkiem. W l. 1960 - 1961 pełnił obowiązki sekretarza, 1961 - 1968 wiceprezesa, a od 28 VI 1968 do 25 III 2002 - prezesa TNP. Bibliografia drukowanych prac J.Chojnackiego liczy około 300 pozycji.³

3 Patrz: J.Stefański, *Płock od A do Z w tysiącletnich dziejach*, Płock 1995, s.49-50.

Zbigniew Kuszewski - urodził się w 1949 roku w Płocku. Ukończył studia na Wydziale Samochodów i Maszyn Rolniczych Politechniki Warszawskiej. W 1982 uzyskał stopień doktora w Instytucie Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa w Warszawie. Od r. 1973 pracuje w Ośrodku Naukowo-Dydaktycznym Politechniki Warszawskiej w Płocku. Zajmuje się tematyką naukową związaną z mechaniką układu pojazd-teren. Jest kierownikiem szeregu prac badawczych oraz autorem ekspertyz i opinii technicznych. Podejmuje także problematykę związaną z pedagogiką i organizacją niepaństwowego szkolnictwa wyższego. Ma w swoim dorobku ponad sto opracowań naukowych i dydaktycznych. Od 1994 roku pełni funkcję kanclerza Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, posiadającej dwie filie - w Iławie i Wyszku, kształcącej ponad 10.000 studentów na 6 wydziałach, w systemie stacjonarnym, zaocznym i wieczorowym. Z. Kuszewski należy do kilku stowarzyszeń naukowych i naukowo-technicznych. Jest rzeczoznawcą Techniki Samochodowej i Ruchu Drogowego Polskiego Związku Motorowego oraz rzeczoznawcą maszyn rolniczych Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich (SIMP). Jest członkiem władz miejskich, wojewódzkich i krajowych Sojuszu Lewicy Demokratycznej, Senatorem IV kadencji Senatu RP (zastępca przewodniczącego Komisji Emigracji i Polaków za Granicą, członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu)⁴. Od 25 marca 2002 Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Pozostali członkowie nowego Zarządu TNP to: dr Marian Chudzyński - Wiceprezes, ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski - Wiceprezes, dr Wiesław Koński - Sekretarz Generalny, dr Jerzy Stefański - skarbnik, dr Grzegorz Gołębiowski - członek, mgr Jan Milner - członek, prof. nadzw. dr hab. Barbara Pacewska - członek, prof. dr hab. inż. Daniela Żuk - członek, mgr Władysław Gąsiorowski - zastępca członka, mgr inż. Włodzimierz Serafimowicz - zastępca członka.

Damian Kasprzyk

4 Źródło: INTERNET - strony Senatu RP, www.senat.gov.pl.